

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. vasario 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Valstybės pagalba — Subsidijos skaitmeniniams dekoderiams įsigyti arba nuomotis — Komisijos sprendimas, kuriame pagalbos sistema pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka — Susigrąžinimas — Susigrąžintinos sumos dydžio nustatymas — Nacionalinio teismo vaidmuo — Nacionalinio teismo atsižvelgimas į Komisijos išreikštą poziciją vykdant jos sprendimą — Lojalaus bendradarbiavimo principas“

Byloje C-69/13

dėl *Tribunale civile di Roma* (Italija) 2012 m. lapkričio 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. vasario 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Mediaset SpA

prieš

Ministero dello Sviluppo economico

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot ir A. Arabadjiev (pranešėjas),

generalinis advokatas N. Jääskinen,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. lapkričio 21 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Mediaset SpA*, atstovaujamos *avvocati* L. Medugno, A. Lauteri, G. Rossi, G. M. Roberti, M. Serpone ir I. Perego,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* A. De Stefano,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos D. Grespan, B. Stromsky ir G. Conte,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: italų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl reikšmingų Sąjungos teisės nuostatų, susijusių su valstybės pagalba, išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant įmonės *Mediaset SpA* (toliau – *Mediaset*) ir *Ministero dello Sviluppo economico* ginčą dėl valstybės pagalbos, kurią Italijos Respublika suteikė *Mediaset* pagal pagalbos antžeminės skaitmeninės televizijos transliuotojams, teikiantiems mokamos televizijos paslaugas, ir mokamos kabelinės televizijos operatoriams sistemą, kuri 2007 m. sausio 24 d. Komisijos sprendimu 2007/374/EB dėl valstybės pagalbos C 52/2005 (ex NN 88/2005, ex CP 101/2004), kurią Italijos Respublika suteikė skirdama subsidijų skaitmeniniams dekoderiams įsigyti (OL L 147, p. 1; toliau – Sprendimas 2007/374), buvo pripažinta nesuderinama su vidaus rinka.

Teisinis pagrindas

Reglamentas (EB) Nr. 659/1999

- 3 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), 14 straipsnyje „Pagalbos išieškojimas“ nustatyta:

„1. Jeigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota iš gavėjo (toliau – sprendimas išieškoti pagalbą). Komisija nereikalauja išieškoti pagalbos, jeigu tai prieštarautų bendrajam Bendrijos teisės principui.

2. Pagalbą, kurią reikia išieškoti pagal sprendimą išieškoti pagalbą, sudaro palūkanos, atitinkančios tam tikrą Komisijos nustatytą normą. Palūkanos mokamos nuo neteisėtos pagalbos išmokėjimo gavėjui dienos iki jos išieškojimo dienos.

3. Nepažeidžiant nei vieno Europos [Sąjungos] Teisingumo Teismo nurodymo pagal [SESV 278] straipsnį, pagalba išieškoma nedelsiant ir pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę nustatytas procedūras, jeigu jos leidžia nedelsiant ir veiksmingai įvykdyti Komisijos sprendimą. Šiuo tikslu, kai bylą svarsto nacionaliniai teismai, suinteresuotosios valstybės narės, nepažeisdamos [Sąjungos] teisės, imasi visų priemonių, kurios numatytos jų atitinkamuose teisiniuose aktuose, įskaitant laikinąsias priemones.“

Sprendimas 2007/374

- 4 Sprendimo 2007/374 1 straipsnyje nustatyta:

„Schema, kurią Italijos Respublika neteisėtai įgyvendino antžeminės skaitmeninės televizijos transliuotojų, teikiančių mokamos televizijos paslaugas, naudai ir kabelinės televizijos operatorių naudai, yra valstybės pagalba, nesuderinama su bendrąja rinka.“

- 5 Šio sprendimo 2 straipsnyje numatyta:

„1. Italijos Respublika imasi visų reikiamų priemonių pagalbai, minėtai 1 straipsnyje, susigrąžinti iš gavėjų.

2. Susigrąžinimas vykdomas neatidėliotinai ir nacionalinės teisės nustatyta tvarka su sąlyga, kad pagal ją šį sprendimą galima įgyvendinti nedelsiant ir veiksmingai. Grąžintinos sumos gražinamos su palūkanomis, kurios skaičiuojamos nuo pagalbos suteikimo gavėjams iki jos susigrąžinimo datos.

3. Grąžintinos palūkanos pagal šio straipsnio 2 dalį yra skaičiuojamos laikantis tvarkos, nustatytos 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Reglamentą (EB) Nr. 659/1999 [OL L 140, p. 1], 9 ir 11 straipsniuose.“

6 To paties sprendimo 3 straipsnyje nurodyta:

„Per du mėnesius nuo šio sprendimo paskelbimo Italijos Respublika informuoja Komisiją apie priemones, kurių buvo imtasi sprendimui įgyvendinti. Tokia informacija pateikiama prie šio sprendimo pridėtoje anketoje.

Per šio straipsnio 1 dalyje nurodytą terminą Italijos Respublika perduoda dokumentus, patvirtinančius, kad buvo pradėta neteisėtos ir nesuderinamos pagalbos susigrąžinimo iš gavėjų procedūra.“

7 Dėl susigrąžintinių pagalbos sumų Komisija Sprendimo 2007/374 191–193 konstatuojamosiose dalyse pažymėjo:

„191) Nustatydama, kas turi būti susigrąžinta iš transliuotojų, Komisija pripažįsta, kad tiksliai nustatyti valstybės lėšas, kuriomis pasinaudojo gavėjai, yra gana sudėtinga užduotis. Taip yra ne vien dėl to, kad pagalba buvo suteikta *netiesiogiai* per vartotojus, tačiau dar ir todėl, kad ji buvo susijusi su dekoderio prietaisu, reikalingu gauti transliuotojų paslaugas, o ne su pačiomis paslaugomis.

192) Vis dėlto remiantis Teisingumo Teismo praktika <...> nei viena Bendrijos teisės nuostata neįpareigoja, kad Komisija akte dėl pagalbos, patvirtintos nesuderinama su bendrąja rinka, grąžinimo, nustatytų tikslią gražinamos pagalbos sumą. Pakanka, kad Komisijos sprendime būtų elementai, leidžiantys sprendimo gavėjui nuspręsti, jog tokia suma yra per didelė <...>

193) Todėl Komisija mano, kad reikia pateikti tam tikras orientacines gaires, kaip nustatyti gautą naudą. Komisija mano, kad atsižvelgiant į esmines tiriamo atvejo detales, tinkamas metodas būtų paskaičiuoti gautų iš priemonės papildomų pajamų dydį iš naujų skaitmeninių paslaugų ir iš mokamos televizijos ar *pay per view* televizijos pasiūlymų.“

8 Minėto sprendimo 196–205 konstatuojamosiose dalyse Komisija pateikė to sprendimo 193 konstatuojamojoje dalyje minėto metodo gaires, kad Italijos Respublika turėtų galimybę nustatyti tikslias susigrąžintinas sumas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 Priėmus Sprendimą 2007/374, Komisija ir Italijos Respublika apsikeitė raštais dėl atskirų pagalbos pagal neteisėta pripažintą pagalbos sistemą gavėjų identifikavimo ir tikslių susigrąžintinių sumų nustatymo.

10 Konkrečiai kalbant, 2008 m. balandžio 1 d. rašte Komisija patvirtino Italijos Respublikos naudotą metodą, t. y. *Ipsos* atliktą apklausą, siekiant nustatyti papildomų naudotojų skaičių, kurį lėmė ginčijama pagalba, vidutines pajamas iš vartotojo ir papildomas pajamas. Komisija taip pat sutiko su Italijos Respublikos išvadomis, kad nagrinėjamos pagalbos gavėjai *TMedia* ir *Fastweb* neturi pareigos sugrąžinti pagalbą, nes atlikta analizė parodė, jog šios įmonės negavo jokios papildomos naudos per nagrinėjamos pagalbos teikimo laikotarpį. Kita vertus, tame pačiame laiške Komisija išreiškė abejones dėl *Mediaset* būtinųjų išlaidų ir todėl pažymėjo, kad iš šios įmonės susigrąžintina pagalbos suma yra 6 844 361 EUR.

- 11 2008 m. birželio 11 d. rašte Komisija, gavusi iš Italijos Respublikos naujos informacijos, patvirtino naują šios valstybės narės atliktą *Mediaset* būtinųjų išlaidų apskaičiavimą, pagal kurį šios įmonės grąžintina pagalbos suma yra 4 926 543,22 EUR.
- 12 2009 m. spalio 23 d. rašte, atsiųstame po to, kai Italijos Respublika dar kartą pateikė papildomos informacijos, Komisija atsisakė patvirtinti naują šios valstybės narės taikytą ekonometrinį modelį motyvuodama tuo, kad jis susijęs su skirtingais išlaidų ir pajamų laikotarpiais ir tuo, kad ši valstybė narė pati jau buvo atmetusi panašų metodą. Komisija tame rašte taip pat pažymėjo, kad tuo atveju, jeigu Italijos Respublika nedelsdama nesusigražintų nagrinėjamos pagalbos iš *Mediaset*, ši institucija galėtų pradėti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą.
- 13 2009 m. lapkričio 12 d. nutartimi Italijos institucijos nurodė *Mediaset* sumokėti iš viso 5 969 442,12 EUR sumą, į kurią įtrauktos palūkanos, apskaičiuotos pagal Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą.
- 14 Sumokėjusi Italijos institucijų reikalaujamą sumą, 2009 m. gruodžio 11 d. *Mediaset* pateikė *Tribunale civile di Roma* ieškinį, kuriame prašė panaikinti minėtą nutartį ir sumažinti sugrąžintiną sumą, remdamasi, be kita ko, klaidingu Sprendime 2007/374 įtvirtintų dydžio nustatymo kriterijų taikymu ir neteisingu papildomo pelno, gauto dėl nagrinėjamos pagalbos, apskaičiavimu. Be to, *Mediaset* paprašė paskirti teisminę ekspertizę.
- 15 Tuo metu *Mediaset* Europos Sąjungos Bendrajam Teismui pateikė ieškinį dėl Sprendimo 2007/374 panaikinimo. Tą ieškinį Bendrasis Teismas atmetė 2010 m. birželio 15 d. Sprendimu *Mediaset prieš Komisiją* (T-177/07, Rink. p. II-2341). *Mediaset* pateikė dėl šio sprendimo apeliacinį skundą, Teisingumo Teismas šį skundą atmetė 2011 m. liepos 28 d. Sprendimu *Mediaset prieš Komisiją* (C-403/10 P).
- 16 Pagrindinėje byloje *Tribunale civile di Roma* paskyrė ekspertizę; ją atlikusios ekspertų komisijos 2011 m. rugsėjo 6 d. išvadose kritikuojama tiek apklausa, kuri naudota apskaičiuojant papildomų žiūrovų, kurie žiūri *pay per view* televizijos pasiūlymus ar naujus skaitmeninius kanalus, skaičių, tiek pagrindinės bylos šalių pasiūlyti ir naudoti ekonometriniai modeliai. Ataskaitoje taip pat daroma išvada, kad neįrodyta, jog nagrinėjama pagalba iš tikrųjų turėjo įtakos dekoderių pardavimui nagrinėjamu laikotarpiu. 2012 m. liepos 17 d. pastabose *Ministero dello Sviluppo economico* užginčijo ekspertizės išvadas.
- 17 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale civile di Roma* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar nacionalinis teismas, turintis nuspręsti dėl valstybės pagalbos sumos, kurią grąžinti nurodė <...> Komisija, tiek dėl paties valstybės pagalbos fakto, tiek ir dėl jos sumos, yra saistomas <...> Sprendimo [2007/374], <...> kuris buvo papildytas administraciniais sprendimais, <...> Komisijos pateiktais [2008 m. birželio 11 d. ir 2009 m. spalio 23 d. raštuose] ir patvirtintas [minėtu Bendrojo Teismo sprendimu *Mediaset prieš Komisiją*]?“

Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

2) ar [minėtame Bendrojo Teismo sprendime *Mediaset prieš Komisiją*] patvirtindamas nacionalinio teismo kompetenciją nuspręsti dėl valstybės pagalbos sumos Bendrasis Teismas ketino apriboti šį įgaliojimą apskaičiavimu sumos, kuri, kaip susijusi su realiai skirta ar gauta valstybės pagalba, turi būti teigiamos vertės ir negali būti lygi nuliui?

- 3) ar, atvirkščiai, [minėtame Bendrojo Teismo sprendime *Mediaset prieš Komisiją*] patvirtindamas nacionalinio teismo kompetenciją nuspręsti dėl valstybės pagalbos sumos Bendrasis Teismas ketino suteikti nacionaliniam teismui įgaliojimą įvertinti reikalavimą grąžinti valstybės pagalbą, atsižvelgiant tiek į paties valstybės pagalbos faktą, tiek į jos sumą, taip pat įgaliojimą panaikinti pareigą grąžinti valstybės pagalbą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 18 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar siekdamas užtikrinti Komisijos sprendimo, kuriame pagalbos sistema pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka ir kuriame nurodoma susigrąžinti atitinkamą pagalbą, tačiau neidentifikuojami atskiri šios pagalbos gavėjai ir nenustatytos tiksliai sugrąžintinos sumos, įvykdymą nacionalinis teismas yra saistomas ne tik šio sprendimo, bet ir pozicijos, kurią ši institucija išreiškė vykdydama minėtą sprendimą ir kurioje tiksliai nurodyta iš konkretaus gavėjo susigrąžintinos pagalbos suma.
- 19 Šiuo klausimu reikia priminti, kad valstybės pagalbos kontrolės sistemą įgyvendinti turi, viena vertus, Komisija ir, kita vertus, nacionaliniai teismai, kurių atitinkamas vaidmuo yra papildomas, tačiau atskiras (žr. 2013 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, 27 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 20 Pagal minėtą sistemą Komisija turi išimtinę kompetenciją, Sąjungos teismams vykdant kontrolę, įvertinti pagalbos suderinamumą su vidaus rinka (šiuo klausimu žr. 2003 m. spalio 21 d. Sprendimo *van Calster ir kt.*, C-261/01 ir C-262/01, Rink. p. I-12249, 75 punktą; 2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, Rink. p. I-9957, 38 punktą ir minėto Sprendimo *Deutsche Lufthansa* 28 punktą).
- 21 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, nurodydama susigrąžinti pagalbą, pripažintą nesuderinama su vidaus rinka, Komisija neprivalo nustatyti tiksliai sugrąžintinos pagalbos sumos. Pakanka, kad Komisijos sprendime būtų pateikta informacija, leidžianti jo adresatui be pernelyg didelių sunkumų pačiam nustatyti šią sumą (šiuo klausimu žr. 2000 m. spalio 12 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-480/98, Rink. p. I-8717, 25 punktą; minėto Sprendimo *Mediaset prieš Komisiją* 126 punktą ir 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *France Télécom prieš Komisiją*, C-81/10 P, Rink. p. I-12899, 102 punktą).
- 22 Nagrinėdama pagalbos sistemą Komisija paprastai neturi galimybės tiksliai nustatyti kiekvieno atskiro pagalbos gavėjo gautos sumos, todėl konkrečios aplinkybės, susijusios su tam tikru pagalbos gavėju, gali būti įvertintos tik pagalbos susigrąžinimo etapu (šiuo klausimu žr. 2002 m. kovo 7 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-310/99, Rink. p. I-2289, 89–91 punktus).
- 23 Be to, reikia pažymėti, kad, remiantis SESV 288 straipsnio ketvirta pastraipa, visi sprendimų elementai jų adresatams yra privalomi. Todėl valstybė narė, kuriai skirtas Komisijos sprendimas susigrąžinti neteisėtą ir su vidaus rinka nesuderinamą pagalbą, pagal šį straipsnį turi imtis visų priemonių užtikrinti, kad šis sprendimas būtų įvykdytas (šiuo klausimu žr. 2002 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-209/00, Rink. p. I-11695, 31 punktą ir 2003 m. birželio 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-404/00, Rink. p. I-6695, 21 punktą). Šią pareigą turi visi valstybės, kuriai skirtas sprendimas, organai, įskaitant teismus (šiuo klausimu žr. 1987 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Albako Margarinefabrik*, 249/85, Rink. p. 2345, 17 punktą).

- 24 Nors priėmus minėtą Teisingumo Teismo sprendimą *Mediaset prieš Komisiją* galutiniu tapęs Sprendimas 2007/374 yra privalomas Italijos Respublikai, kuriai jis skirtas, ir todėl turi būti laikomas saistančiu nacionalinį teismą, to negalima pasakyti apie raštus, kuriuos Komisija vėliau per susirašinėjamą nusiuntė Italijos Respublikai, siekdama užtikrinti, kad Sprendimas 2007/374 būtų nedelsiant ir veiksmingai įvykdytas.
- 25 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad šie raštai, ypač parengti 2008 m. birželio 11 d. ir 2009 m. spalio 23 d., kuriuose *Mediaset* identifiikuota kaip pagalbos pagal nagrinėjamą pagalbos sistemą gavėja ir kuriuose nurodyta tiksli iš jos susigrąžintinos pagalbos suma, nėra sprendimai, kaip jie suprantami pagal SESV 288 straipsnio ketvirtą pastraipą.
- 26 Taip pat konstatuotina, kad tokia pozicija nepatenka tarp aktų, kurie gali būti priimti pagal Reglamentą Nr. 659/1999.
- 27 Be to, pati Komisija savo pastabose pripažino, kad šia pozicija nesiekama papildyti ar pakeisti Sprendimo 2007/374 turinio ir kad ji neturi privalomosios galios.
- 28 Todėl Komisijos pozicijos, išreikštos vykdant Sprendimą 2007/374, negalima pripažinti saistančia nacionalinį teismą.
- 29 Tokiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad Sąjungos normų dėl valstybės pagalbos taikymas grindžiamas, viena vertus, nacionalinių teismų ir, kita vertus, Komisijos ir Sąjungos teismų lojalaus bendradarbiavimo pareiga, pagal kurią kiekviena institucija veikia pagal SESV jai priskirtas funkcijas. Bendradarbiaudami nacionaliniai teismai turi imtis bet kokių reikiamų bendrųjų ar specialiųjų priemonių, kad užtikrintų pagal Sąjungos teisę atsirandančių pareigų vykdymą, ir nesiimti priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sutarties tikslų, kaip matyti iš ESS 4 straipsnio 3 dalies (žr. minėto Sprendimo *Deutsche Lufthansa* 41 punktą).
- 30 Taigi jei nacionalinis teismas turi abejonių ar jam kyla sunkumų, susijusių su susigrąžintinos pagalbos sumos nustatymu, jis visada turi galimybę kreiptis į Komisiją, kad ši pagal lojalaus bendradarbiavimo principą suteiktų jam pagalbą, kaip matyti būtent iš Komisijos pranešimo dėl nacionalinių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės (OL C 85, 2009, p. 1) 89–96 punktų.
- 31 Todėl, nors Komisijos pozicija negali saistyti nacionalinio teismo, svarbu pažymėti, kad atsižvelgiant į tai, jog minėtoje pozicijoje ir Komisijos nuomonėse, kurių nacionalinis teismas gali paprašyti esant ankstesniame punkte minėtoms sąlygoms, pateikta informacija siekiama padėti nacionalinėms valdžios institucijoms įvykdyti savo užduotis nedelsiant ir veiksmingai įgyvendinant sprendimą susigrąžinti pagalbą, ir į lojalaus bendradarbiavimo principą, nacionalinis teismas turi jas įvertinti savo nagrinėjamoje byloje ir motyvuoti savo sprendimą atsižvelgdamas į visus jam pateiktus bylos dokumentus.
- 32 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad nors siekdamas užtikrinti Komisijos sprendimo, kuriame pagalbos sistema pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka ir kuriame nurodoma susigrąžinti atitinkamą pagalbą, tačiau neidentifikuojami atskiri šios pagalbos gavėjai ir nenustatytos tikslios sugrąžintinos sumos, įvykdymą nacionalinis teismas yra saistomas šio sprendimo, vis dėlto jis nėra saistomas pozicijos, kurią ši institucija išreiškė dėl to sprendimo vykdymo. Tačiau nacionalinis teismas, laikydamasis ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo, turi atsižvelgti į šią poziciją ją įvertindamas savo nagrinėjamoje byloje.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 33 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar nacionalinis teismas, nustatydamas tikslias sugrąžintinos pagalbos sumas tuo atveju, kai Komisija savo sprendime, kuriame pagalbos sistema pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka, neidentifikavo atskirų nagrinėjamos pagalbos gavėjų ir nenustatė tikslų grąžintinų sumų, gali padaryti išvadą, kad grąžintinos pagalbos suma yra lygi nuliui, jei toks rezultatas gaunamas atlikus apskaičiavimą atsižvelgiant į visą reikšmingą jam žinomą informaciją.
- 34 Reikia priminti, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, nesant Sąjungos teisės nuostatų šiuo klausimu, pagalbos, kuri pripažinta nesuderinama su vidaus rinka, sugrąžinimas turi būti vykdomas pagal nacionalinės teisės nuostatas, jeigu dėl jų Sąjungos teisėje reikalaujamas sugrąžinimas netampa praktiškai neįmanomas ir jeigu jomis nepažeidžiamas atitiktis išimtinai nacionalinėms procedūroms, kuriomis siekiama išspręsti tokio tipo ginčus, principas (žr. 2002 m. birželio 13 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-382/99, Rink. p. I-5163, 90 punktą). Su tokiu sugrąžinimu susijusios bylos priklauso tik nacionalinio teismo kompetencijai (šiuo klausimu žr. 2003 m. liepos 24 d. Nutarties *Sicilcassa ir kt.*, C-297/01, Rink. p. I-7849, 41 ir 42 punktus).
- 35 Be to, kaip priminta šio sprendimo 22, 23 ir 29 punktuose, kadangi Komisija savo sprendime neidentifikavo atskirų nagrinėjamos pagalbos gavėjų ir nenustatė tikslų sugrąžintinos pagalbos sumų, būtent nacionalinis teismas, jei į jį kreipiamasi, turi priimti sprendimą dėl pagalbos, kurią sugrąžinti nurodė Komisija, sumos. Kaip pažymėta šio sprendimo 30 punkte, susidūręs su sunkumais nacionalinis teismas visada turi galimybę kreiptis į Komisiją, kad ši laikydamasi ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo suteiktų jam pagalbą.
- 36 Tai reiškia, kad siekdamas nustatyti sugrąžintinos pagalbos sumą nacionalinis teismas pagal šio sprendimo 31 punkte nurodytus reikalavimus turi atsižvelgti į visą reikšmingą jam žinomą informaciją, įskaitant Komisijos ir nacionalinių valdžios institucijų susirašinėjamą laikantis lojalaus bendradarbiavimo principo.
- 37 Taigi negalima atmesti galimybės, kad, atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, nacionalinio teismo atlikto apskaičiavimo, susijusio su grąžintinos pagalbos sumos nustatymu, rezultatas bus lygus nuliui.
- 38 Be to, iš nacionalinio teismo pateiktų bylos dokumentų matyti, kad Komisija dėl *TIMedia* ir *Fastweb* aiškiai pripažino, jog iš šių dviejų įmonių nereikia susigrąžinti jokios sumos.
- 39 Todėl nekeldamas klausimo dėl Komisijos sprendimo teisėtumo ir pareigos susigrąžinti pagalbą, kuri pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka, nacionalinis teismas gali nustatyti, kad susigrąžintinos pagalbos suma yra lygi nuliui, jei toks rezultatas tiesiogiai gaunamas nustatant sugrąžintinų sumų dydį.
- 40 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti taip, kad nacionalinis teismas, nustatydamas tikslias sugrąžintinos pagalbos sumas tuo atveju, kai savo sprendime, kuriame pagalbos sistema pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka, Komisija neidentifikavo atskirų nagrinėjamos pagalbos gavėjų ir nenustatė tikslų grąžintinų sumų, nekeldamas klausimo nei dėl Komisijos sprendimo teisėtumo, nei dėl pareigos susigrąžinti atitinkamą pagalbą, gali padaryti išvadą, kad grąžintinos pagalbos suma yra lygi nuliui, jei toks rezultatas gaunamas atlikus apskaičiavimą atsižvelgiant į visą reikšmingą jam žinomą informaciją.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Nors siekdamas užtikrinti Europos Komisijos sprendimo, kuriame pagalbos sistema pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka ir kuriame nurodoma susigrąžinti atitinkamą pagalbą, tačiau neidentifikuojami atskiri šios pagalbos gavėjai ir nenustatytos tiksliai sugrąžintinos sumos, įvykdymą nacionalinis teismas yra saistomas šio sprendimo, vis dėlto jis nėra saistomas pozicijos, kurią ši institucija išreiškė dėl to sprendimo vykdymo. Tačiau nacionalinis teismas, laikydamasis ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo, turi atsizvelgti į šią poziciją ją įvertindamas savo nagrinėjamoje byloje.
2. Nacionalinis teismas, nustatydamas tiksliai sugrąžintinos pagalbos sumas tuo atveju, kai savo sprendime, kuriame pagalbos sistema pripažinta neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka, Europos Komisija neidentifikavo atskirų nagrinėjamos pagalbos gavėjų ir nenustatė tiksliai grąžintinių sumų, nekeldamas klausimo nei dėl Europos Komisijos sprendimo teisėtumo, nei dėl pareigos susigrąžinti atitinkamą pagalbą, gali padaryti išvadą, kad grąžintinos pagalbos suma yra lygi nuliui, jei toks rezultatas gaunamas atlikus apskaičiavimą atsizvelgiant į visą reikšmingą jam žinomą informaciją.

Parašai.